

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Бондар Ольга Вікторівна, 1985 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2009 році Донбаську національну академію будівництва і архітектури за спеціальністю «Промислове і цивільне будівництво», виконала акредитовану освітньо-наукову програму 061 «Журналістика».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Сумського державного університету, м. Суми, від «24» грудня 2024 року № 1250-I, зі змінами, внесеними наказом від 27 січня 2025 року № 0073-I у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради –

Володимир Садівничий, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри журналістики та філології Сумського державного університету;

Рецензенти –

Ярослав Яненко, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики та філології Сумського державного університету;

Анна Черниш, доктор філологічних наук, старший викладач кафедри журналістики та філології Сумського державного університету;

Офіційні опоненти –

Ольга Мітчук, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, в. о. завідувача кафедри інформаційного права та юридичної журналістики Національного університету водного господарства та природокористування;

Олексій Ситник, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри редакційно-видавничих технологій і продюсування Навчально-наукового інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка

на засіданні «14» березня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 06 «Журналістика» Бондар Ользі на підставі публічного захисту дисертації «Соціокомунікаційні аспекти функціонування літературних, книжкових і журналістських нагород в Україні» за спеціальністю 061 «Журналістика».

Дисертацію виконано у Сумському державному університеті Міністерства освіти і науки України, місто Суми.

Науковий керівник – Емілія Огар, доктор наук із соціальних комунікацій, професор кафедри журналістики та філології Сумського державного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою. Робота містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачкою досліджень, що виконують конкретне наукове завдання, яке має істотне значення для галузі знань 06 «Журналістика». Дисертація оформлена згідно з вимогами, встановленими Міністерством освіти і науки України. Максимальний та мінімальний обсяг основного тексту дисертації відповідає освітньо-науковій програмі закладу відповідно до специфіки галузі знань 06 «Журналістика» та спеціальності 061 «Журналістика». Вимоги пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) дотримано.

Здобувачка має 15 науково-дослідницьких праць за темою дисертації, із яких 6 статей у фахових збірниках і журналах (одноосібно), 9 опублікованих тез доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях відповідно до Вимог пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами):

1. Бондар О. Концепт «літературна премія»: проблеми означення. Поліграфія і видавнича справа. 2019. Вип. 2(78). С. 117–125. <https://doi.org/10.32403/0554-4866-2019-2-78-117-125>.

2. Бондар О. Маркетингові аспекти функціонування літературних конкурсів та премій. Держава та регіони. Серія: соціальні комунікації. 2020. № 2. С. 90–94. [https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2020.2\(42\).13](https://doi.org/10.32840/cpu2219-8741/2020.2(42).13).

3. Бондар О. Політика і літературна премія: автономія, адаптація чи альянс? Поліграфія і видавнича справа. 2020. № 2(80). С. 149–159. <https://doi.org/10.32403/0554-4866-2020-2-80-149-159>.

4. Бондар О. Функції та проблеми сучасних українських літературних конкурсів. Образ. 2024. № 2(45). С. 96–103. [https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.2\(45\)-96-103](https://doi.org/10.21272/Obraz.2024.2(45)-96-103).

5. Bondar O. Ukrainian Literary Contest as an Opportunity for an Author: The Results of Survey in 2019–2020. Humanities and Social Sciences. 2020. № 8(6). P. 200–208. <https://doi.org/10.11648/J.HSS.20200806.15>.

Під час захисту в дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили такі зауваження:

Садівничий Володимир Олексійович, голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, завідувач кафедри журналістики та філології Сумського державного університету відзначив, що дисертація Ольги Бондар є самостійним і повністю завершеним дослідженням, вирішує наукову задачу, присвячену соціокомунікаційним особливостям функціонування літературних, книжкових і журналістських нагород в Україні. Робота виконана на серйозному науковому та методичному рівнях, із застосуванням інституціонального та соціокомунікаційного підходів, що дозволяє всебічно розглянути функціонування нагород в українських реаліях. У роботі представлено ґрунтовний аналіз нагород як інституції, запропоновано типологію, визначено функції та чинники впливу, що дозволяє розвивати наукове розуміння її соціокомунікаційної моделі в українському інформаційному просторі. Робота має значний теоретичний і практичний потенціал, оскільки вивчає проблеми інституціонального розвитку нагород у складних економічних і політичних умовах в Україні. Окрім загального позитивного враження, висловлено рекомендації, які допоможуть у подальшій науковій діяльності здобувачки: прагнучі усунути множинність дефініювання нагороди як інституції, авторка, здається, додає такої множинності. Не можна вичерпати поняття «нагорода». Загалом дисертація Бондар Ольги за всіма показниками відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а дисертантка, з урахуванням виконання у повному обсязі освітньої складової освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 06 «Журналістика» за спеціальністю 061 «Журналістика».

Яненко Ярослав Васильович, рецензент, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри журналістики та філології Сумського державного університету. Дослідження інституціональних характеристик літературних, книжкових та журналістських нагород і встановлення особливостей їх функціонування в українському соціокомунікаційному просторі є актуальним. Уперше здійснено системний аналітичний огляд наукового доробку об'єкта дослідження, актуалізовано низку закордонних праць в українському науковому дискурсі, виявлено й систематизовано зовнішні та внутрішні виклики інституціональній стійкості нагород, запропоновано шляхи оптимізації їх функціонування. Доречним вважаємо уточнення авторкою на основі виявлених сутнісних ознак різних типів нагород низки спеціальних понять. Цінним вважаємо створення дисертанткою типологічної моделі нагород на основі типоформувальних характеристик, ключовою з яких є функціональність. Вагомим є детальне вивчення явища нагород як інституції. Усі наведені в роботі положення підкріплені прикладами, структура роботи – чітка та логічна. Водночас є кілька зауважень: у роботі занадто широко сформульовано предмет дослідження – «концептуальні засади, типоформувальні характеристики, функції, чинники ефективного функціонування»; наскільки доречно вважати літературні нагороди «бізнесом», якщо немає економічного прибутку. Зроблені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи та не знижують її наукової цінності. Дисертація Бондар Ольги Вікторівни «Соціокомунікаційні аспекти функціонування літературних, книжкових і журналістських нагород в Україні» є завершеним самостійним дослідженням, виконаним на високому рівні, характеризується високим ступенем актуальності та наукової новизни, містить науково

обґрунтовані результати, теоретичне та практичне значення. За своїм науковим рівнем, актуальністю вирішеної проблеми, практичним значенням, обсягом, ґрунтовністю аналізу й інтерпретацією отриманих даних, повнотою викладу наукових положень, науково-теоретичним і практичним значенням повністю відповідає спеціальності 061 «Журналістика» та всім вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 06 «Журналістика» зі спеціальності 061 «Журналістика».

Черниш Анна Євгенівна, рецензент, доктор філологічних наук, старший викладач кафедри журналістики та філології Сумського державного університету. Дисертація Ольги Бондар відзначається актуальністю, позаяк наукове студіювання феномена літературних, книжкових і журналістських нагород дозволяє сфокусуватись на сутнісному, означити важливе для певної спільноти, нації чи країни. У дисертації розлого проаналізований широкий спектр українських і закордонних наукових студій, запропоновано низку типоформувальних характеристик нагород, простежено історію їхнього розвитку періоду незалежної України, означено парадигму зовнішніх і внутрішніх викликів, що й становить наукову новизну одержаних результатів. Важливою науковою цінністю стало удосконалення категорійно-понятійного апарату, що посутньо увиразнює осмислення нагород як соціокультурного феномена. Наукове осмислення потенціалу літературних, книжкових і журналістських нагород в Україні, а також вагомий особистий досвід дисертантки сприяли формуванню системи рекомендацій щодо їхнього проведення, функціонування й оптимізації, що й становить практичну цінність дисертації. Водночас окремі аспекти роботи потребують деяких роз'яснень або уточнень: Чи можливе застосування запропонованого в дисертації поняття нагороди до інших сфер життєдіяльності людини? Чи можуть премії формувати «моду» чи тематику літературних творів серед читачів? Запитання є радше суб'єктивними розмислами і не применшують наукової вартості. Загалом робота Бондар Ольги «Соціокомунікаційні аспекти функціонування літературних, книжкових і журналістських нагород в Україні» є самостійним, завершеним, концептуальним дослідженням, що характеризується актуальністю теми, новизною отриманих результатів, вагомим теоретичним обґрунтуванням, і відповідає спеціальності 061 «Журналістика» та всім вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її авторка, Бондар Ольга Вікторівна, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 06 «Журналістика» зі спеціальності 061 «Журналістика».

Мігчук Ольга Андріївна, опонент, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, в. о. завідувача кафедри інформаційного права та юридичної журналістики Національного університету водного господарства та природокористування. З науково-практичної перспективи обрана дисертанткою Ольгою Бондар тема є актуальною, позаяк різні види нагород – конкурси, премії, рейтинги – в журналістській та видавничій сферах відіграють важливу роль у формуванні відповідних медіаполів зокрема і культурного загалом, сприяють розвитку книговидавництва та медіасфери. Серед конкретних здобутків, які визначають наукову новизну результатів дисертації Ольги Бондар, можна виокремити таке: виявлено сутнісні характеристики та на їх підставі сформульовано авторську концепцію нагороди як інституції; змодельовано загальну типологію нагород за різними типоформувальними характеристиками, особливу увагу приділено функціональному кластеру типології, де можливі функції нагород поділено на ринкові, інституціональні, соціальні та ідеологічні. Дисертантка доклалася до розбудови базової термінології, запропонувавши уточнені авторські дефініції понять «літературна премія», «книжкова премія», «журналістська премія», «літературний конкурс», «книжковий рейтинг». Позитивно оцінюючи наукову та практичну значущість отриманих результатів, маю все ж певні зауваження і питання до дисертантки. Так, ознайомлення з текстом дисертації показує, що літературним і видавничим нагородам у ній приділено більше уваги, ніж журналістським. Також хотілося б з'ясувати, чи можна виміряти ефективність нагород, ступінь їхньої впливовості на професійне середовище і на суспільство загалом, чи проводилися в Україні відповідні соціологічні дослідження, чи конкурсні комітети ініціюють та замовляють таку соціологію? Проте ці зауваження не применшують наукову та практичну цінність результатів і не впливають

на загальну позитивну оцінку дисертації. Підсумовуючи, можна стверджувати, що дисертація Ольги Бондар «Соціокомунікаційні аспекти функціонування літературних, книжкових і журналістських нагород в Україні» є якісним, завершеним, концептуальним і перспективним дослідженням. За своєю актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною, вона повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, згідно з пунктами 6–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 р., і заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 061 «Журналістика».

Ситник Олексій Валерійович, опонент, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент кафедри редакційно-видавничих технологій і продюсування Навчально-наукового інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка. Завдяки дотриманню міждисциплінарного підходу, що поєднує соціокомунікаційні й інституціональні характеристики нагород із практичними аспектами їхнього функціонування, наукова праця Ольги Бондар сприяє задоволенню потреби в комплексному вивченні соціокультурного значення і функціонування нагород. Унікальність дослідження полягає у системному розгляді комплексу взаємопов'язаних ринкових, соціальних, інституціональних та ідеологічних функцій нагород. Такий підхід дає змогу розробити рекомендації для посилення їх позитивного впливу на розвиток медіагалузі як у межах країни, так і відповідного представлення на міжнародному рівні. Це особливо актуально в умовах сучасних викликів, спричинених геополітичними подіями та необхідністю інтеграції українських медіаакторів у глобальний соціокультурний контекст. Загалом підсумуємо, що авторка логічно й послідовно розв'язує поставлені завдання, що чітко відображено в наведених висновках, які є науково аргументованими, базуються на потужній теоретичній основі та підтверджені достатньою емпіричною базою. На особливу увагу заслуговують результати дослідження, які характеризують його новизну: розробка типології нагород, виявлення викликів інституціональній стійкості, розробка рекомендацій для оптимізації функціонування нагород. Проте деякі аспекти роботи потребують уточнення, що не знижує загальної наукової цінності роботи. Вибірка опитування охоплює авторів літературних творів, залучених до відповідних конкурсів. Для підвищення репрезентативності висновків доцільно було б залучити й інші когорти респондентів, які мають досвід участі або проведення конкурсів з присудження відповідних нагород. Дисертація містить значну кількість прикладів і міркувань, які, хоча й ілюструють основні положення, не завжди є критично необхідними для наукового викладу. Утім, ці зауваження не применшують наукової цінності та практичної значущості дисертації і можуть бути враховані у подальшій роботі над темою. Дисертація відповідає всім вимогам затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованою вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що підтверджується повнотою висвітлення матеріалу у публікаціях, відсутністю порушень академічної доброчесності та новизною результатів. Зважаючи на актуальність теми, якість виконання та практичну значущість дослідження, дисертація Ольги Вікторівни Бондар заслуговує позитивної оцінки, а її авторка – присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 061 «Журналістика».

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради, -

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Ользі Бондар ступінь доктора філософії з галузі знань 06 «Журналістика» за спеціальністю 061 «Журналістика».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Володимир Садівничий

